

Nejbohatší šlechtická rodina v Českém království, knížata ze Schwarzenbergu, a zároveň, spolu s Liechtensteiny, Esterházy a dalšími, jedna z nejbohatších rodin v Evropě, vlastnila u nás pochopitelně také řadu panských sídel, tj. zámků a zámečků. Tyto stavby buď Schwarzenbergové obývali sami s řadou svých zaměstnanců anebo sloužily zmiňované objekty jako administrativní centra jednotlivých panství. My si nyní v krátkém přehledu připomeneme všechny zámky, které držela v Čechách v první polovině 20. století jak primogenitura, tak i sekundogenitura.

Primogenitura neboli hlubocká (krumlovská) větev

Boreč (Boretz) panství Lovosice,
Borovany (Forbes) p. Třeboň,
Bzí statek Bzí,
Citoliby (Zittolib) p. Citoliby,
Červený dvůr (Rothenhof) p. Krumlov,
Český Krumlov (Krummau), p. Krumlov
Dlouhá Ves (Langendorf) p. Prášíly,
Domoušice (Domauschitz), p. Citoliby,
Dříteň (Zirnau), p. Hluboká
Hluboká (Frauenberg), p. Hluboká
Chřešřovice (Kreschtowitz), p. Protivín
Chýnov, p. Chýnov
Jinonice (Jinonitz), st. Jinonice
Kestřany, p. Protivín
Kratochvíle (Kurzweil), p. Netolice

Libějovice - starý zámek, p. Netolice
Libějovice - nový zámek, p. Netolice
Lovosice (Lobositz), p. Lovosice
Mšec (Kornhaus), p. Mšec
Nový Hrad (Neuschloss), p. Postoloprty
Ohrada, p. Hluboká
Postoloprty (Postelberg), p. Postoloprty
Protivín, p. Protivín
Přečín, p. Vimperk
Toužetín (Tauschetin), p. Toužetín
Třeboň (Wittingau), p. Třeboň
Vimperk (Winterberg), p. Vimperk
Vršovice (Wrschowitz), p. Citoliby
Schwarzenberský palác v Praze (Hradčanské n..)
Salmovský palác v Praze (Hradčanské nám.)

Sekundogenitura neboli orlická větev:

Bukovany, p. Orlík
Čimelice, p. Orlík
Hraběšín, p. Sedlec
Karlov (Karlhof), p. Orlík
Nalžovice, st. Nalžovice
Orlík, p. Orlík
Osov, p. Osov
Rakovice, p. Orlík
Sedlec, p. Sedlec

Starosedlský Hrádek (Altsattel-
Hradek), p. Staré Sedlo
Tochovice, p. Tochovice
Varvažov (Warwaschau), p. Orlík
Zalužany, p. Orlík
Zbenice, p. Orlík
Palác v Praze (Spálená ul.)
Palác v Praze (Voršilská ul.)

Tyto zámky náležely do vlastnictví obou větví v první polovině 20. století. Příslušníci tzv. primogenitury bydleli hlavně v Červeném dvoře u Chvalšín, na Hluboké, v Libějovicích a v Třeboni, když nebereme v úvahu také sídla v Rakousku a Bavorsku. Členové chudší sekundogenitury, která majetky v jiných korunních zemích Rakousko-uherské říše ani nikde v zahraničí neměla, přebývali zejména na Orlíku, v Čimelicích a Tochovicích, později díky osobnosti prince Františka rovněž v Nalžovicích.

Do seznamu nebyly zařazeny stavby, jež jsou sice omylem často za zámečky označovány jako například myslivny a lovecké chaty Tyrolský dům, Svätý Tomáš, Líz, Boubín. Nedostaly se sem ani budovy postavené jako zámek (př. Libnič, Rudolfov), ale posléze užívané ke zcela jiným účelům.

Některé ze schwarzenberských zámků si československý stát přivlastnil již v období první republiky (např. Kratochvíle, Starosedlský Hrádek, Zalužany), v rámci provádění pozemkové reformy, zbytek zabavil po druhé světové válce. Majetek primogenitury nebyl dosud navrácen a opatření nacistů a komunistů tak nadále zůstávají v plné šíři v platnosti, část orlického majetku se podařilo v rámci restitucí vrátit oprávněnému vlastníkovi, Jeho Jasnosti Karlovi knížeti ze Schwarzenbergu, který je nyní představitelem obou větví rodu.

Červený Dvůr

Kresba A. Levého (rytina F. Bartel)
v díle F. A. Šuberta
Čechy I. Šumava, 1882.

Sotva půl hodiny od městečka Chvalšín leží při silnici do Krumlova Červený Dvůr, zámek knížete Švarcenberka, v XVIII. století na místě starého Rožmberského letohrádku vystavěný. V zámecké kapli P. Marie jsou některé zajímavé starožitnosti, přenesené sem prý z kláštera Kuglvajdského. Rozsáhlý park, rovnající se pověstným parkům anglickým, připojuje se ke hvozdům Blanského Lesa a možno s Kletu po pohodlné cestě přímo do parku sejít. Stojí zde též kaple vystavěná k uschování srdce Arthura, záhy zemřelého mladšího syna panujícího knížete. Po vystavění nové rodinné hrobky Švarcenberků v Třeboni převezeno tam i srdce Arthurovo. Park jest oblíbeným výletem Krumlovanů v každou dobu obecnstvu přístupen. Usedněme tu i my, a zotavíme se po daleké krásné pouti, osvěžeme se na tomto rozkošném místě k pouti nové a neméně vábívé.

Autor textu připojeného k vyobrazení František A. Borovský (1852 - 1933) byl historikem výtvarného umění. Část jeho osobního fondu z počátku 20. století v rozsahu čtyř kartonů je uložena v literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze.

Jihočeští rodáci ve Slezsku a na severní Moravě, aneb Proskočte se biografickým slovníkem

Antonín Barcal - operní zpěvák a hudební pedagog *25. 5. 1847 České Budějovice, + 24. 6. 1927 Šumperk. Pocházel z řemeslnické rodiny, jeho otec byl krejčí. Měl ještě dva mladší bratry, z nichž Jan působil jako zpěvák - barytonista v kyjevské a moskevské opeře, (zemřel 1895). Druhý bratr František byl poštovním úředníkem, od 1906 přednostou pošt. úřadu v Šumperku. Všichni tři studovali na gymnasiu v Budějovicích. Antonín studium přerušil a vstoupil na Vídeňskou konzervatoř. Od února 1868 ho trvale angažoval B. Smetana v Prozatímním divadle. Zpíval tenorové party v Mozartových operách: Únos ze serailu, Figarova svatba, Kouzelná flétna, také v Rosiniho Vilému Tellovi aj. Pod Smetanovým vedením pak jako první Vítek v Daliboru a Vašek v Prodané nevěstě. Podle Nerudova svědectví byl oblíben pro nádherný přednes českých národních písní. Vynikající hlas mu otevřel cestu (1870) ke koncertním vystoupením v Petrohradu a v Rusku zakotvil na dlouhou dobu. Angažmá v Kyjevě, Oděse, od 1876 v moskevském Velkém divadle v hlavních rolích (Verdi - Troubadour, Glinka - Ruslan a Ludmila, Čajkovskij - Eugen Oněgin). R. 1882 se stal hlavním režisérem opery Velkého divadla. Od 1902 se cele věnoval pedagogické činnosti jako profesor moskevské konzervatoře (třída sólového zpěvu a vedení vokální fakulty). Po revoluci v bolševickém Rusku dlouho nepobyl a 1920 se přes Německo vrátil domů. Žil v rodině svého bratra v Šumperku. Jako aktivní zpěvák se vzhledem k vysokému věku uplatnil málo. zpíval v chrámových koncertech ve farním kostele. Jediný samostatný koncert mu šumperští uspořádali (květen 1922) v lázních Velké Losiny, kde zpíval písně F. Schuberta, R. Schumanna, M. I. Glinky aj. Antonín Barcal zemřel v šumperské nemocnici 24. 6. 1927. Většina českých i ruských hudebních slovníků místo a datum jeho smrti nezná, nebo uvádí nesprávně. Pohřben je na městském hřbitově v Šumperku, hrob je zapomenutý a bez pomníku.

Pramen: *Biografický slovník Slezska a severní Moravy* (red. L. Dokoupil), sešit 4, s. 17 - 18, Opava - Ostrava 1995. Autorem biogramu Antonína Barcala je Doc. PhDr. Zdeněk Filip, Csc. Zde uvedenou literaturu k A. Barcalovi lze doplnit: Ryšavý J., *Kdo to byl Antonín Barcal, Jihoč. listy* 21. 2. 1996 a Kovář D. - Koblasa P., *Ulice-mi města Českých Budějovic*, str. 109 - 110, Jelmo 1998.

